

Kringloopbedrijven:

Passend werk voor iedereen

Tweedehands of hergebruikte spullen. Je vindt ze in Nederland op duizenden plekken. Van tweedehandskleding- of boekenwinkels tot autobedrijven of via Marktplaats. Te midden van dit reusachtige aanbod nemen kringloopwinkels een aparte plek in omdat ze ook passend werk bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

TEKST | Diederik Wieman

Hergebruik is de meest hoogwaardige manier van afvalverwerking. Op basis van dit inzicht ontstonden in de jaren tachtig van de vorige eeuw de eerste kringloopwinkels in Nederland. Kringloopwinkels zamelen spullen in die nog bruikbaar zijn en/of die na reparatie weer verkocht kunnen worden. Hun aantal nam snel toe, mede gestimuleerd door gemeenten, die bij wet werden verplicht een norm te halen voor wat betreft het inzamelen van oud papier, textiel, wit- en bruingoed. Inmiddels zijn er naar schatting een kleine zeventienhonderd kringloopwinkels in Nederland. Iedere plaats van betekenis heeft er één of meer. De Branchevereniging Kringloopbedrijven Nederland (BKN) verenigt er zo'n 180. Directeur Leonie Reinders: "Bij ons zijn met name de grotere, professionele kringloopbedrijven aangesloten. We hebben een goede dekking als het gaat om bedrijven die aan sociale werkgelegenheid doen, want dat is een van de voorwaarden om lid te worden van de BKN." Een andere voorwaarde is dat ongeveer 80% van de goederen die in de winkels worden aangeboden 'om niet' verkregen zijn. Kringloopwinkels die goederen inkopen om ze weer met winst te verkopen kunnen geen lid worden. "In onze optiek is een kringlooporganisatie een rechtspersoon zonder winstoogmerk. De meeste van onze leden zijn dus stichtingen, sommigen zijn bv omdat ze bijvoorbeeld een afvalbedrijf of zorginstelling als aandeelhouder hebben."

Sociaal isolement

Kringloopwinkels die bij de BKN zijn aangesloten, bieden werk aan ongeveer 8000 mensen. Leonie Reinders: "1200 daarvan zijn in vaste dienst en vallen daarom onder de CAO. Dat kunnen overigens ook mensen zijn die ooit gere-integreerd zijn of met een SW-indicatie aan de slag zijn gegaan. De overige mensen zijn op verschillende manieren verbonden: het zijn vrijwilligers, zoals pensioenge-rechtigden die niet achter de geraniums willen zitten, mensen *in between jobs*, of mensen met een SW-indicatie, die vaak vanuit de sociale werkplaatsen worden gedetacheerd. Maar ook Wajong'ers, taakstraffers, WW- of bijstandsgerechtigden komen bij kringloopwinkels terecht. Wij bieden ze een werkplek, zorgen dat ze begeleiding krijgen en halen ze daardoor ook vaak uit hun sociale isole-

750 extra werkplekken

Brancheorganisatie BKN heeft een leer-doe-traject voor haar leden dat binnen twee jaar moet leiden tot 750 extra werkplekken voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door Accenture dat masterclasses geeft aan de kringlopondernemers. Leonie Reinders: "In feite leren ze hoe ze hun winkel kunnen optimaliseren door een betere uitstraling, inrichting, routing en de juiste prijsstelling. Er zijn wat dat betreft best wat slagen te maken die leiden tot een hogere omzet per vierkante meter en daardoor tot meer werkgelegenheid."

LEONIE REINDERS

ment. Soms kunnen ze na verloop van tijd doormoeten naar een reguliere baan buiten de kringloop."

"We hebben op ieder niveau werk", stelt Leonie Reinders. "Van eenvoudig werk zoals sjouwen en sorteren tot hoger niveau in de winkel zelf: prijzen van artikelen, etaleren, verkopen. Begeleiding van onze medewerkers is onze corebusiness. De leidinggevenden en het middelmanagement van bij ons aangesloten kringloopwinkels zijn daar speciaal voor opgeleid en in staat om meerdere mensen te begeleiden. Die goede begeleiding moet zorgen dat de medewerkers productief worden en blijven en met plezier naar hun werk gaan. Er zijn niet veel potjes meer. Er is nog maar zelden subsidie mogelijk. Hoe productiever de medewerkers zijn, hoe hoger de omzet van de winkel, en zo kan je de kosten terug verdienen."

BKN

Branchevereniging Kringloopbedrijven Nederland, opgericht in 1994, stimuleert hergebruik van grof huishoudelijk afval en biedt werkgelegenheid aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De brancheorganisatie werkt daarnaast samen met vuilnisophaaldiensten, sociale werkplaatsen, opleidingsinstituten (ROC's e.d.) en GGZ. Zie www.kringloopwinkels.nl.

Kringloopbedrijf Opnieuw & Co

“Niemand krijgt hier een stempel opgedrukt”

Opnieuw & Co is een van de grotere kringloopbedrijven in Nederland. De kern van de organisatie, met zes vestigingen in de Drechtsteden en een webwinkel, bestaat uit circa 150 medewerkers. Daarnaast stromen ieder jaar nog eens 400 re-integreerders, trajectvolgers, taakstraffers en leerlingen in en uit.

Een Wajong'er ontwikkelde zich tot hoofd van de textielafdeling en geeft nu leiding aan 25 collega's. Verslaafden repareren fietsen, werken in de meubelwerkplaats of de technische dienst. En een vrouw die slecht ter been is? Die krijgt een kar aan haar rollator gekoppeld zodat ze in haar eigen tempo de winkel kan bijvullen. "Bij Opnieuw & Co is er werk voor iedereen", zegt directeur Marcel van Goch van het gelijknamige kringloopbedrijf. "Tegen het SW-bedrijf zeg ik altijd: 'Kom ook maar op met de mensen van wie je denkt dat die niet gedetacheerd kunnen worden.' Meestal lukt dat bij ons wel. Ja, soms is iemand dermate fysiek beperkt dat hij echt niet kan werken. Maar vaak weten we er door variatie in werkzaamheden of aanpassing van de werkplek toch een mouw aan te passen. Het enige

waar we eigenlijk echt moeite mee hebben is onaanpast gedrag, mensen die niet in een team kunnen werken."

Gemêleerd

Van Goch benadrukt dat Opnieuw & Co meer is dan een kringloopwinkel. Het is een kringloopbedrijf. Een onderneming met zes vestigingen in de Drechtsteden (Dordrecht, Barendrecht, Zwijndrecht Papendrecht en Ridderkerk), een webwinkel en jaarlijks circa 300.000 betalende klanten die samen meer dan een miljoen artikelen kopen. De kringloopwinkels zijn het hart van de onderneming maar zorgen daaromheen voor een grote waaier aan activiteiten en arbeidsplaatsen: het inzamelen en sorteren van goederen, schoonmaken en repareren, prijzen, winkelinterieurbouw, etaleren en presenteren en kassawerk. Maar er is ook werk in de administratie, marketing en de horeca, want in de Dordtse vestiging is ook een koffiëcorner waar drankjes en snacks worden verkocht. Gevarieerd en divers werk dus, op ieder niveau. En dat komt goed uit, want ook de twee aandeelhouders van Opnieuw & Co komen niet uit dezelfde hoek een ROC (Da Vinci College) en een kliniek voor verslavingszorg (Bouman GGZ). Er stromen dus zowel retailstudenten en AKA's (Arbeidsmarkt gekwalificeerde Assistenten) in, als mensen met verslavingsproblematiek. Daarnaast zijn Drechtwerk (SW), sociale diensten en Reclasering Nederland 'kernleveranciers' van medewerkers. Marcel van Goch over zijn gemêleerde werknemersbestand: "We hebben hier leuk en passend werk voor zowel reguliere medewerkers en stagiaires als mensen met een afstand tot de arbeids-

VOORBEELD DUURZAME WERKGELEGENHEID

De gemeenten Ridderkerk en Barendrecht gunnen sinds twee jaar de inzameling van textiel en huisraad aan Opnieuw & Co. De gemeenten sparen inzamelings-, verwerkings- en afvoerkosten uit. Bovendien garandeert Opnieuw & Co vijf werkplekken voor bijstandsgerechtigden. Daarnaast krijgen WWB'ers die langer werkloos zijn, een traject van drie of maximaal zes maanden aangeboden om arbeidsritme en -vaardigheden op te bouwen. Zij verkleinen daarmee hun afstand tot de arbeidsmarkt. Het project is dankzij de verkoop van kleding en textiel vrijwel budgetneutraal.

300.000 betalende klanten kopen meer dan 1 miljoen artikelen

markt. En het leuke is dat niemand een stempel krijgt opgedrukt. Iedereen komt hier om te werken en is onderdeel van het proces.”

Betrokken

Opnieuw & Co probeert de organisatie zo plat mogelijk te houden en werkt per productgroep (o.a. textiel, meubelen, speelgoed, elektronica) met zelfsturende teams. Elk team is verantwoordelijk voor het hele traject: van sorteren, schoonmaken en prijzen van de producten tot het presenteren in de winkel. En daardoor krijg je een grote betrokkenheid, zo blijkt. “Aan het eind van de week wil iedereen graag weten hoe ‘zijn productgroep’ heeft gedraaid. De mensen zijn enorm betrokken bij hun werk en loyaal. Dat uit zich ook in een lager ziekteverzuimpercentage vergeleken met bijvoorbeeld SW-bedrijven.”

Natuurlijk gaat dit niet vanzelf en heeft een groot deel van de werknemers begeleiding nodig. “We hebben een sociale werkgelegenheidsdoelstelling”, vertelt Van Goch, “en dan moet je ook accepteren dat driehonderd mensen het werk doen dat normaal gesproken misschien door honderdtwintig mensen gedaan zou kunnen worden.”

Begeleiding komt van diverse kanten. Het ROC neemt zijn docenten mee, Bouman GGZ zijn gespecialiseerde begeleiders en vanuit SW Drechtwerk staan jobcoaches paraat. “Daarnaast hebben we onze eigen meewerkende leidinggevenden die mensen begeleiden en trainen.” De praktijk leert echter dat medewerkers snel en zonder veel problemen hun draai weten te vinden. “We werken met een kern en een schil”, vertelt Van Goch. “De kern bestaat uit circa honderdvijftig mensen die hier al langer in dienst of vrijwilliger zijn of vanuit Drechtwerk structureel gedetacheerd zijn. De schil wordt gevormd door mensen die bij ons een stage of traject volgen, bijvoorbeeld vanuit het ROC, de sociale dienst, Bouman GGZ of de reclassering. De kern begeleidt de schil.”

Over Opnieuw & Co

Kringloopbedrijf Opnieuw & Co ontstond in 2007 omdat een kringloopwinkel niet langer tot de corebusiness van afval- en reinigingsdienst HVC (toen nog Netwerk) behoorde. ROC Da Vinci College en Bouman GGZ namen de winkels over. Het ROC om de afstand tussen opleiding en praktijk te verkleinen, Bouman GGZ voor de re-integratie van cliënten. Ook andere instanties weten de weg naar Opnieuw & Co te vinden, dat ook reguliere arbeidsplaatsen biedt en werkplekken voor vrijwilligers.

Marcel van Goch: “Iedere euro die we verdienen investeren we in werkgelegenheid, milieurendement of armoedebestrijding.”

Werk is belangrijk voor mensen. En vooral: plezier in het werk. “Daar draait het om”, vindt Van Goch. “Dat plezier moeten wij als directie en leidinggevenden faciliteren. Alles wat wij doen of bedenken moet ten dienste staan van de werkvloer.”

De aanpak van kringloopbedrijven als Opnieuw & Co is veelbelovend, vindt ook Van Goch. Zeker met de nieuwe participatiewet in het vooruitzicht. “De gemeenten krijgen vanuit het rijk steeds meer taken op hun bord waarvan ze nog lang niet allemaal weten hoe die uitgevoerd moeten worden.” Volgens Van Goch zijn re-integratiebedrijven een achterhaald fenomeen en onder invloed van de nieuwe Participatiewet hebben ook de SW-voorzieningen hun langste tijd gehad. “Kringloopbedrijven kunnen het gat goeddeels opvullen. Het kost gemeenten vrijwel geen geld en de effectiviteit is veel groter. Iedere euro die we verdienen investeren we in werkgelegenheid, milieurendement of armoedebestrijding. Het kringloopbedrijf is gewoon een mooi instrument en dat willen we als branche dan ook graag laten zien aan wethouders en politieke partijen.”